СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LI. Ч. 240. Джерзі Сити, Н. Дж., пятниця 10-го грудня 1943. No. 240. Jersey City, N. J., Friday, December 10, 1943. VOL. LI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свобода": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

65,000 КОРАБЛІВ ДЛЯ ІНВАЗІЇ ПРОТИ ВОРОГА

ВАШИНҐТОН. — Американські вояки добувають ворожі побережжя з малих кораблів. Вони бувають різної величини, від лодок, довгих на 400 стіп, до „аліґаторів", тобто земно-водних тракторів. Коли вони наспіють близько побережжя, яке вояки мають добувати, їх нераз треба попихати. Таких лодок для інвазії вибудовано досі 20,000, замовлено нових 25,000, а мають побудувати в 1944 р. ще 20,000. Крім них побудовано ще 15,000 лодок найрізнородніших типів та виглядів, чи то для пливання по морю, чи то для вжитку на морю й на суші, по мочарах, сухих місцях та порослих хабазям. Їх кошт у минулому і в будуччині досягне 5 біліонів долярів. Загально управа фльоти видає четверту частину гроша на будову таких суден. Вони показалися практичними при висіданню на берег в Африці, в Сицилії, в Італії і на Пацифіку. Усі ці вісти подав до прилюдного відома проти-адмірал Едвард Кокрен на конференції з ґазетярами.

ВОЄННА ПРОДУКЦІЯ ЗРОСТЕ НА 20 ВІДСОТКІВ В 1944. РОЦІ.

НЮ ЙОРК. — Чарлз Е. Вилсон, віцепрезидент Ради Воєнної Продукції, проголосив пляни праці для воєнних потреб на наступний рік у часі засідання Другого Воєнного Конґресу Воєнної Індустрії. Вилсон виказав поступ воєнної продукції досі, а саме: в 1943. р. ця продукція була на половину більша ніж попереднього року, а в наступнім році вона буде на 20 відсотків більша від теперішньої. Пляни продукції виконується на підставі домагань армії та фльоти, а там роблять обчислення відповідні експерти. З усього виходить ясно, що нема підстави дуже оптимістично глядіти на недалеку перемогу — так каже Вилсон. Треба радше приготовитися до довшої війни як проти німців так і проти японців. На засіданню обговорено теж потребу підготови краю до мирної продукції і запропоновано вибір двох урядовців зпоміж підприємців і двох робітничих провідників до спільної співпраці з урядом. Співпраця має на меті не допустити до нової депресії після війни.

СЕНАТ ОБТЯВ ВИМАГАНУ СУМУ ПОДАТКІВ.

ВАШИНҐТОН. — Сенатська комісія фінансів одобрила податки наложені палатою репрезентантів на алькоголь, але обнизила загальну висоту податків до двох біліонів долярів.

НОВИЙ РІК КРАЄВИМ ДНЕМ МОЛИТВИ.

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт призначив день 1. січня 1944. р. як „День Молитви", в якому треба „скласти подяку Всемогучому Богу за Його постійну опіку над нами в кожній годині чи то мира в краю чи то небезпеки для краю." Відповідну проклямацію підписав президент Рузвелт у пятницю 3. грудня. У ній сказано теж, що ми „маємо з покорою просити сили й проводу у часах проблемів, які наростають серед війни, а також просити помочи у часах відповідальности за перемогу."

ЧИСЛО БЕЗРОБІТНИХ МАЛІЄ.

ВАШИНҐТОН. — Перед кількома літами число безробітних в Америці доходило до кількох мільйонів осіб. Тепер є лише 700,000 усіх незанятих при праці, а це є на 300,000 менше, ніж було попереднього року. Ці цифри подав предсідник Комісії Воєнної Робочої Сили Пол МкНат. Навіть ці незаняті люди, це властиво особи, що переходять від одного заняття до другого і тому вони тратять працю лише хвилево. Загальне число цивільних наємців досягло цифри 51,500,000.

ЗАМКНЕНО ФАБРИКУ СТРІЛЬНОГО ПОРОХУ.

БЕЛВЕДІР (Ню Джерзі). — Тому, що Велика Британія має вже бажані припаси стрільного пороху для війни, а як буде потребувати більше, то дістане його вже на фронті, Геркюлес Павдер Компані виплатить своїм робітникам останню платню на 15. січня 1944. р. і замкне фабрику. Фабрика постачала пороху лише для британської армії. Внаслідок припинення праці стратить роботу 1,500 робітників. Та нема страху про безробіття для них, бо різні підприємства вже зaоферували їм працю.

ПРИПИНЮЮТЬ ПРОДУКЦІЮ ЗБРОЇ.

СИРАКЮЗ (Ню Йорк). — Фабрика Л. Ç. Смит і Спілка припинила дальший виріб військових крісів, а почала робити приготування до виробу машин до писання. Це підприємство займалося такою продукцією попередно, але через війну мусіло продукувати зброю.

БРИДЖПОРТ (Конетикат). — Фабрика Ремінґтон Армс Ко. зменшила на 30 відсотків продукцію амуниції з днем 1. січня 1944. р. внаслідок чого буде звільнених 2,500 робітників.

Републиканці не хочуть насліпо годитися на заграничну політику

НЮ ЙОРК. — Перед кількома тижнями піднесено домагання, щоб обі великі політичні партії проголосили однакові напрями заграничної політики Америки і звузили передвиборчу аґітацію лише до внутрішніх справ. Над цим дебатували провідники Републиканської Партії, а саме бувший президент Герберт Гувер і бувший кандидат на президента Алфред М. Лендон. Гувер заявив, що він не був противний Московській Деклярації, але він противиться давати запоруку про одноцільну закордонну політику, доки не будуть проголошені умови приняті в Москві в справі миру. Гувер сказав, теж, що й Лендон не противиться такому домаганню, але вперед хоче знати, до чого саме заграничнa політика Америки змагає. Про це має сказати ясно теперішня адміністрація держави. На всякий випадок є ще пів року часу на проголошення такої спільної плятформи, заявив Гувер в комунікаті для преси, виданім після його розмови з Лендоном.

ЮНРРА НЕ БУДЕ ВМІШУВАТИСЯ В ПОЛІТИКУ

ВАШИНҐТОН. — Перед Комісією Закордонних Відносин в палаті репрезентантів промовляв асистент секретаря стейту Дін Ачесон, домагаючися ухвалення частини фондів, потрібних для урухомлення Адміністрації Реліфу й Регабілітації Обеднаних Держав. Він сказав, що допомога від цієї Адміністрації піде лише до країв, які матимуть уряд признаний якоюсь формулою в будуччині, складеній на підставі деклярацій з Москви, Каїру й Тегерану. Коли його спитали, що ЮНРРА зробить на випадок, коли в якомусь краю буде боротьба між двома урядами, тобто одним, що перебуває тепер заграницею, а другим, який може створитися в нутрі краю, Ачесон відповів, що тоді відмовиться підмоги для такого краю.

НАСТРІЙ НА ФАЛИПИНАХ НЕ ЗАЛОМИВСЯ

НЮ ЙОРК. — Майор Хесус Вілямор з филипинської армії заявив учора перд журналістами, що він має позитивні вісти з Филипин, що настрій тамошнього населення бадьорий, не зважаючи на різні пошести й голод. Вілямор не може подати джерела цих вістей, але вони певні.

Туреччина після каїрської конференції

КАЇРО. — Турецький президент Ісмет Іноу вже повернув до Анкари, столиці Туреччини, де його привитав велике число урядників і населення, і де він негайно скликав засідання міністерського кабінету для обговорення нової ситуації, що виробилася внаслідок його конференції з президентом Рузвелтом і премієром Чорчилом у Каїро.

Дипльомати й ґазетярі слідять за кожним покажчиком зміни державної політики Туреччини. В Анкарі пішли чутки, що уряд покликав до зброї мілон резервових вояків до служби з 1. січня. Він почав ще далі фортифікувати побережжя Дарданелів й моря Мармара.

ТУРЕЦЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ ВИКЛИКУЄ ПОЛЯКУ В СОФІЇ

БЕРН. — З Болгарії доносять, що конференція турецького президента, американського президента й британського премієра в Каїро викликала в Болгарії справжню поляку. Болгарський премієр Бошіков негайно візвав до себе турецького посла, а по конференції з ним скликав надзвичайне засідання кабінету. По тім засіданню премієр скликав ще одно засідання, на якому вже було багато ґенералів.

ДАЛІ ОЧИЩУЮТЬСЯ З ПРО-ФАШИСТІВСЬКИХ ЛЮДЕЙ

АЛЖІР. — Французький Комітет Національного Визволення усунув з постів двох французьких адміралів, відомих з проти-аліянтських настроїв та симпатій до Віші.

НАЦІСТИ ВІДГРОЖУЮТЬСЯ НЕВТРАЛЬНИМ ДЕРЖАВАМ

ЛОНДОН. — Як подає берлінське радіо, Гітлерів часопис „Фелькішер Беобахтер", напав гострою передовицею на невтральні краї за те, що їх ґазети висказують вдоволення з аліянтських конференцій в Москві, Каїро й Тегерані. У цих висказах радости зприводу тих конференцій Гітлерів орган добачує нарушення невтральности.

БРИТІЙЦІ ДАЮТЬ ПОМІЧ ПАРТИЗАНАМ БРОЗА

ЛОНДОН. — У британськім парляменті запитували посли уряд за положененя в Югославії, а спеціяльно за відношення британського уряду до спору партії ґенерала Міхайловіча й ґенерала Тіта Броза, котрий тепер вийшов на міждержавну арену через проголошення уряду Броза. У відповідь на ті запити заявив Ричард Ло, міністер держави, що британський уряд удержує звязки з обома сторонами, але потім признав, що Британія дає більше посилень партизанам Броза Тіта; поступає так просто тому, бо партизани Броза Тіта ставлять багато більший опір німцям, ніж ґрупа енерала Міхайловіча.

ВОЮВАННЯ НА ГІРСЬКОМУ ТЕРЕНІ.—У деяких частинах італійського фронту терен такий гористий, що навіть мусів не можна там уживати. Приходиться тоді американським воякам виносити на гори тягарі на власних плечах, як це показує світлина, знята десь в околиці італійського міста Венафро.

ЗАТОПИЛИ ДВА ЯПОНСЬКІ КРУЖЛЯКИ

ПЕРЛ ГАРБОР. — Адмірал Чарлс Нимиц подав у своїм комунікаті, що в минулу суботу поважні морські сили Злучених Держав під командою віцеадмірала Чарлса Повнала заатакували сильні ворожі бази на островах Маршала й завдали ворогови поважні втрати. Затоплено два легкі кружляки та чотири інші кораблі та знищено 72 літаки. Крім цього ушкоджено 4 кораблі та обстріляно з машинових крісів прибережні приспосіблення. Операцій доконали літаки зо чотирох літаковозів.

З огляду на те, що цей острів уважається за найсильніше уфортифіковану позицію ворога, американський успіх вважають незвичайно замітним для воєнної ситуації на Пацифіку, тим більше, що американські втрати в літаках і людях були незвичайно малі. Не дивлячися на те, що американські кораблі були під довгим обстрілом ворога, поцілений був тільки один наш корабель.

Битва розвинулася, коли віцеадмірал Повнал заатакував атоли Квадлажейн й Вотдже. (Квадлажейн це громадка островів і островців коралевої формації, які разом обіймають довкола величезну лягуну, що має майже 80 миль довжини, а 20 миль ширини. Вотдже це невеличкий атол, яких 25 миль довжини.)

ДАЛЬША АЛІЯНТСЬКА КАМПАНІЯ НА НОВІЙ БРИТАНІЇ Й НОВІЙ ҐВІНЕЇ.

ГОЛОВНА АЛІЯНТСЬКА КВАТИРА НА ПІВДЕННО-ЗАХІДНОМУ ПАЦИФІКУ. — На полудне від рівника аліянтські сили далі вели свою кампанію проти ворога. Цим разом далі головну ролю ґрають літаки. Вони били по розі Ґлостер, на котрий вони скинули в окрузі заливу Борґен, 195 тон бомб. Наші війська в Новій Ґвінеї наступали на Варео, а війська на Буґенвілі на округ заливу Цісаревої Авґусти.

ЯПОНСЬКА ПРОПАГАНДА ХВАЛИТЬСЯ ВЕЛИКИМИ ПЕРЕМОГАМИ.

ВАШИНҐТОН. — Японське радіо подає, що японці затопили 31 американських „боєвих кораблів". Цю пропаганду передало потім берлінське радіо.

Запитані про це урядники департаменту фльоти заявили, що від цеї радіової розсилки коритарі департаменту лунають сміхом, бо американська фльота має в цій катеґорії всего тільки 23 кораблі. Виходило би, що японці в розгоні патріотизму затопили нам півтора разів більше кораблів, ніж ми мали.

ПЯТА АРМІЯ ПОЧАЛА НАСТУП НА РИМ.

АЛЖІР. — Пята армія ґенерала Кларка захопила верх Каміно та почала спускатися по збочах горбів на долини, котрими ведуть дороги до Риму.

До Лондону доносять, що німці почали в цій окрузі загальний відворот.

Тимчасом восьма армія ґенерала Монтґомері, не дивлячися на зливні дощі, далі напирала здовж ріки Моро.

ВОЄННІ ЗНИЩЕННЯ В НІМЕЧЧИНІ.

ЛОНДО. — У своїм перегляді повітряної офензиви проти Німеччини, поданої до публичного відома цими днями, заявляє повітряний віцемаршал Р. Сондбі, що аліянтські літаки вже заатакували одну четвертину всеї забудованої поверхні Німеччини. Бомбардування уникнули тільки небагато міст у південно-східній і східній Німеччині. Гамбурґ, Дісельдорф й Кельн лежить у руїнах.

ОБІЦЮЮТЬ БРИТІЙЦЯМ ПІМСТУ ЗА ДВА ТИЖНІ.

БЕРН. — Націстичний часопис „Райх" у своїм останнім числі заповідає, що німці відплатяться британцям за бомбардуванся протягом найближчих 15 днів. Мовляв, у Німеччині йдуть приготування на акцію проти Британії на велику скалю. Подібні обіцянки кидали різні люди з націстичного проводу від кількох місяців.

ЗА ВЕЛИКУ АРМІЮ ДЛЯ РОЗБИТТЯ НІМЕЧЧИНИ.

ЛОНДОН. — Адмірал лорд Кейз виступив перед зборами Товариства Люксембурґу з промовою, в котрій заявив, що війна наближається до кінця та що для покарання німців треба розділити німецькі держави великою армією окупації.

ВОРОГ СКРІПЛЯЄ ВІЙНУ В ЮГОСЛАВІЇ.

ЛОНДОН. — Радіовий комунікат партизанів ген. Броза Тіта каже, що німецькі війська посилені болгарами, четниками й усташами, почали загальну офензиву на велику скалю в тих частях Югославії, що находяться під владою партизанів Броза.

ЧЕРВОНА АРМІЯ ЗАНЯЛА ШАРІВКУ.

ЛОНДОН. — Червона армія поступила 12 миль наперед на секторі Кременчука й заняла Шарівку, перетинаючи цим залізничу лінію зо Знамянки до Кривого Рога. Довкола Чернякова червона армія здала ворогови ще кілька місцевостей, уступаючи перед великими силами, киненими ворогом у цій околиці.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ТРИ ПОТУГИ, Й ІНШІ ДЕРЖАВИ І НАРОДИ

Тегеранська конференція була по своїй суті конференцією трьох потуг, трьох найбільших нині держав світу: Злучених Держав, британійської імперії та совєтського союзу. Не поминула вона одначе й інших держав. Не могла цього зробити вже хочби тому, бо й три потуги це тільки застина так званих Обєднаних Держав, що тепер заняті боротьбою на життя й смерть проти двох інших потуг.

Учасники тегеранської конференції згадали про інші держави передусім в уступі про заходи трьох держав для тривалого мира. „Ми признаємо вповні" говорить заява, „найвищу відповідальність, яка спадає на нас і на інші держави за зроблення мира, який мав би зеднати добру волю подавляючих мас народів світу та усунути бич і страх війни на багато поколінь."

Далі говориться про інші держави в уступі про проблєми майбутнього. „Ми будемо шукати співпраці й активної участи всіх держав, великих і малих, котрих народи в своїм серці й своїм умі віддані, як наші власні народи, справі усунення тиранії й рабства, утиску й нетерпимости. Ми привитаємо їх, як вони постановлять приступити до світової сімї демократичних держав".

Цими словами тегеранська конференція видно звертається не тільки до держав, що вже належать до Обєднаних Держав, але й до тих держав, які нині ще тягнуться у хвості держав Осі. Їм пропонується подати трьом державам докази своїми вчинками, що й вони стоять за „усунення тиранії й рабства, утиску й нетерпимости". За те тим державам обіцюється, що вони будуть допущені до співпраці й активної участи при вирішуванню проблєм майбутнього.

Іншою замітною стороною заяви тегеранської конференції є ті фрази тої заяви, в котрих говориться про народи. Уступ, що говорить про піддержку народніх мас світу для основ тривалого мира, не такий замітний, як той уступ, в котрім говориться про умові й чуттєві наставлення народів держав, як передумову допущення держави до співпраці з великими потугами для вирішування проблєм будучности. З цього виходить ясно, що за чинники, які мають брати участь у вирішуванню проблєм світу, вважається держави, і то вже існуючі держави, які виповняють поставлені потугами вимоги.

Заслугує наконець на увагу й уступ про демократичні держави, бо між них зачисляється певно й совєтський союз; цей вважає себе за демократичну державу в своїм розумінню, котрого одначе розуміння демократії звичайно в Америці й Британії не признавано.

Ці уступи, зібрані в одну цілість, підчеркують різко програму міждержавного мирового впорядкування Аліянтів у другій світовій війні в протиставленню до програми Аліянтів у першій світовій війні. Вони є для нас немовби осторогою, аби понять першої світової війни не переносити на другу. Друга війна має свою питому програму.

ЗАЧИНАЮТЬ ДОХОДИТИ ВІСТИ З УКРАЇНИ

Відносини Совєтів до Злучених Держав ввійшли в таку стадію, що треба надіятись, що тепер буде далеко більше вістей з німецько-совєтського фронту, передаваних самими американцями, ніж це було досі. А тим самим буде більше вістей теж і з України, бо через її територію тягнеться довжезна й головна боєва лінія. Можна це заключати теж і з цього, що вже появляються різні такі кореспонденції з таких місць, які тому кілька тижнів були під німцями. Між іншими є вже кілька дописів про те, як тепер виглядає Київ і чого там доконувала німецька окупантська влада.

З цього, що досі дійшло з України, видно, що інформації є подавані кореспондентам самими партійцями, випробованими комуністами. Тому вони глядять і на українські справи та українську визвольну боротьбу виключно з комуністично - московського боку. Через те тяжко нераз визнатись, скільки в деяких інформаціях є правди, а скільки пропаганди. Особливо, коли ті інформації мають подавати про щось таке, що звязане з особами чи ґрупами, що прямували чи прямують до цілковитого визволення українського народу спід усяких окупацій, а в тому теж і спід Совєтів. Зате ті вісти, що подають про німецьку політику в Україні, про німецький терор чи граблення України, є вже такі, що американський кореспондент може легко провірити їхню правдивість, бож на кожному кроці бачить сліди руїни і терору. Та тут не треба щодо цього нікого переконувати, бо знаємо, як націсти поводяться в інших краях. Крім цього що вказують на таке, що німці в Україні поводились ще гірше ніж в інших краях, та що число вимордованих ними там людей доходить до страшних цифр.

Як бачимо, то в тій Україні, яка стільки витерпіла під большевицькою диктатурою та під польськими „полковниками", а до якої німці, як голосила різна пропаґанда, мали бути більше „прихильні", націстівська влада повела себе в такий варварський спосіб, що український нарід цього німцям навіки не забуде.

Сталося це тому, що український нарід не захотів з німцями „співпрацювати", як вони напали на Україну і завели там свою націстівську владу. А націсти домагались такої співпраці. Український нарід відразу пізнав, що націсти задумали поступити з Україною ще гірше ніж з іншими краями, бо перемінити її просто в німецьку кольонію, яка ловинна би бути заселена в більшості німцями, та якої плоди повинніб служити для збагачення і живлення Райху. І тому, як пише американський кореспондент, Дейвид М. Нікол, німці програли в Україні вже на самім початку. Згаданий кореспондент каже, що німці рахували на сильну „українську націоналістичну партію", що булаб готова зними „співпрацювати" та змоглаб наклонити населення помагати німцям віднести перемогу. І такої партії не знайшли. Але чи моглаб бути коли така українська партія, що булаб аж таким зрадником інтересів українського народу, що давалаб згоду на співпрацю з такими німцями, що беруться перетворювати Україну в німецьку кольонію?

Німці могли тільки декого піддурити. А то декого навіть і купити. Усяке могло статись, як це бачимо з людьми в інших краях під націстівською окупацією. Та тільки надзвичайна глупота і нерозуміння сутті українського визвольного руху могло заставити націстів припускати, що український нарід може колинебудь погодитись зтаким станом, щоб міняти одну неволю за другу. А це, що дехто пішов на „цивільну службу", чи сповняв „поліційні" обовязки, то це щось зовсім інше. Тому дуже замітне щодо цього є те, що заявив згаданому американському кореспондентови Микола Бажан, совєтсько - український письменник, що сказав, що „годі автоматично осуджувати усіх тих, що служили в поліції". Він нагадує, що, наприклад, „114 поліційний баталіон повбивав німецьких офіцирів і приступив до повстанців у поблизьких лісах". Колиж до цього додати ті вісти, що ми їх помістили в суботнішнім числі про українське націоналістичне підпілля під проводом Тараса Бульби, то вже з таких різних відомостей видно найкраще, що націстична влада створила на українських землях, коли іде про ненависть до неї — один фронт.

Замітне ще й те, що подає кореспондент за інформаціями Бажана, що українські націоналісти були з собою в незгоді, себто, що поділились на ґрупи (мабуть мова про „Мельниківців" і „Бандерівців"), та що ось ті їхні внутрішні різниці були далеко меншими як те, що їх ділило від німців.

Бажан казав ще таке, що як німці заняли Київ 19. вересня 1941 року, то по них прийшли до Києва „петлюрівці", а потім „галичани", з жовто-блакитними прапорами і мундурами, що не зробило на населення якогось особливого впливу, бо виглядало на якусь сцену з театру рухомих образів... Слова отсі, треба очевидно брати так, як вони передані, хіба з тим додатком, що як на Бажана, запеклого ворога „жовтоблакитників", то це ще дуже „делікатна" задка. Та не про те нам іде, а про німецько-українське напруження.

Можна припустити, що між тими українцями, що найшлись в Києві, а про яких тут згадується, були такі, що таки вірили, що можна з німцями „співпрацювати". Як „співпраця" розвивалась, не знаємо але вислід її такий, що сам Бажан ствердив перед американським кореспондентом, що пять місяців пізніше, в тому самому Києві, Ґестапо перевело масові арешти уркаїнських націоналістів. А згадуючи про Бандеру, каже, що його ґрупа пробувала поставити українську державну владу, та представник цеї спроби і „легкої опозиції" до влади опинився в концентраційних таборах та можна сумніватись, чи він ще живе.

Ось так виглядає новий скупий жмуток вістей з України. Ті вісти не дають ніякого особливо нового матеріялу, з якого можнаб виробити собі ширший образ щодо цього, як націсти ліквідували спроби відродження української державности. Та треба буде ще довго ждати, заки дістанемо про це правдиві інформації. Та є безсумнівним фактом те, що націстівська влада нищила українські державницькі пориви найбрутальнішими способами, вимордувавши в першу чергу сотні тих, що стояли у проводі, а потім тисячі найактивніших осіб, як це вже проголошено за іншим джерелом інформацій.

Колиж іде про господарське нищення України, а властиво граблення українського селянина, то про те американські кореспонденти пишуть дуже багато.

Замітне ще й те, що теж подається, що німці спершу дозволили отворити багато початкових українських шкіл, очевидно попри німецькі. Та згодом українські школи зачали закривати, пояснюючи це тим, що є замало українських учеників. Та з цього на нашу думку шкоди не було, бо націсти, оскільки нам відомо, позаводили в Україні шкільні книжки з образками Гітлера і з націстівською пропаґандою. Ми тільки мали нагоду оглядати большевицькі підручники, в яких були зараз на початку образи Леніна і Сталіна, а далі повно такого, що звязане з комуністичною пропаґандою.

Кінчимо згадку за ці вісти тим, що кожний з нових дописів про положення в Україні вказує наглядно, що український нарід перебув і далі переживає страшну траґедію, кладучи міліонові жертви крови за волю. Україна зруйнована економічно в такий спосіб, що ніяка друга країна з нею під тим оглядом навіть рівнятись не може. В Україні не ведеться війна по горах, а на величезних просторах, де стоять і посуваються міліонові армії в таких розмірах, про які досі історія не писала, бо такого ще не було.

Проф. Микола Чубатий.

Переговори з поляками у Львові в листопаді 1918

Військове положеня у Львові.

Опанування Львова українськими частинами в ночи на першого листопада 1918 було справдішною несподіванкою для львівських поляків. Вони підготовлялися переняти владу у Львові, але найменше сподівалися, щоб по владу силою скорше пірвалися українці. Вони прямо злегковажили противника. Заняття Львова українцями було свого роду ударом по голові, який першого дня запаморочив поляків, хоч не на довго. Ще перед опануванням Львова українськими військовими частинами поляки орґанізувалися військово захопити Львів може таки першого лестопада, або в дні, коли до Львова мав приїхати представник Польської Ліквідаційної Комісії з Кракова та переняти в імени польської держави владу над Східною Галичиною.

Осередком польських військових відділів стала мійська школа Сенкевича, положена недалеко головного залізничого двірця у Львові. Провід в тій ініціятиві переняв львівський відділ Польської Військової Орґанізації ще перед розпадом Австрії основаної підпольної польської орґанізації, зложеної головно з членів польського Леґіону Пілсудського, розвязаного німцями на початку 1918 р. Польські відділи можнаб було легко злікідувати першого дня двома способами: або військовою силою або застосованням драконських приписів военного права, взявши закладників польської народности, що відповідалиб за спокій польського населення у Львові. Військової сили українці не мали. Львів заняло 1500 українських жовнірів, так званої австрійської ляндштурми, себто вояків старшого віку, звичайно понад сорок літ. Їх не висилали в Австрії на фронт навіть в четвертім році війни, але уживали до внутрішньої служби.

Така військова сила не вистарчала навіть на обсадження важніших державних установ та маґазинів великого міста Львова, тому ці старші жовніри робили нерідко службу по дві доби без перерви та прямо падали з ніг. Все це ділялося серед ворожого польського населення Львова. Сподівана поміч з провінціональних міст східної Галичини не приходила, бо звичайно місцеві діячі захопивши владу на місцях, так само були перестрашені тою владою, що тримали великі ґарнізони війська непропорціональні до потреб малого провінціонального міста. Львів помочи не дістав.

Головна та найбільше справна українська військова сила, Українські Січові Стрільці, мабуть в силі біля 2000 крісів, була на Буковині в околиці Черновець і доперва кілька днів пізніше надтягнула до Львова, коли вже бої у Львові розгорілися та майже половина Львова разом з головним залізничим двірцем була в руках поляків. До речи їх так само пекучо треба було на Буковині, де на столицю того краю Чернівці вже були наважилися румуни. І дійсно по відході Українських Січових Стрільців українську Буковину опанували румуни. Отже опанувати ситуацію у Львові вже в перших днях при помочи військової сили не було можливим.

Був ще другий спосіб успокоїти Львів, спосіб яким нині послугуються мало не усі армії вчасі военного стану, а це взяти закладників з поміж найповажніших поляків у Львові та зробити їх відповідальними за спокій у Львові. Що дійсно вони могли бути відповідальними за заворушення у Львові, показали українсько - польські переговори. Поміж зачіпною бунтівничою акцією польської молоді у Львові та проволікаючими переговорами старшого громадянства був найживіший контакт.

Директором австрійської державної поліції у Львові в листопаді 1918 був спольщений німець д-р Райнлендер. По заняттю Львова австрійські урядовці поляки відсунулися від праці. У львівській дирекції поліції остав при праці тільки один вищий урядовець, радник Котович, доси тихий українець, але як показалося в душі український патріот. Кілька соток державних поліціянтів у Львові були української народности, так і вони з ним перейшли на службу української влади, яка назначила директором львівської державної поліції д-ра Барана. Оповідали, що тогож таки дня прийшов до д-р Барана радник поліції Котович та предложив йому лісту 300 найвизначніших поляків, яких, по його думці треба би негайно інтернувати та взяти як закладників за спокій у Львові. Д-р Баран відкинув цю пропозицію з різних причин. По перше, як політик-леґаліст австрійської школи думав, що способи інтернування закладників це невідповідний спосіб адміністрації. По друге все ще він сподівався, що з поляками дійде до

(Докінчення на стороні 3-тій)

ІВАН ФРАНКО

Борислав Сміється

(Повість)

84)

Дома Рифка вже не застала Германа. Така сама вість і в тім самім часі, як і до Леона, прийшла й до нього, і він, схопившися, зараз казав запрягати і враз із Мортком, що приніс йому сумну вість про робітницьку змову, погнав до Борислава. По перебутих порушеннях Рифка як була вбрана, так і кинулася на фотель і потонула в своїй бездумній мелянхолії. Ґотліб у готелю ходив по своїй світлиці взад і вперед, роздумуючи про своє щастя і силуючися бути щасливим. Тільки бідна Фанні, котра зза дверей у боковій стіні чула всю розмову Рифки й Леона, кинувшись на свою софку і накривши лице хусткою, гірко-гірко плакала.

XVI

Герман Ґольдкремер перший раз нині не знав, на яку ступити. Нова, нечувана досі в Бориславі подія робітницької змови завдала йому загадку. Приїхавши вчора вечором до Борислава, він довго вночі не міг заснути, роздумуючи над тим, що чув і бачив. Як же бо змінився Борислав від часу, як він останній раз виїхав з нього! Немов яка чародійська сила перевернула все в нім догори коренем. Що вперед, бувало, підприємці ходять гордо купками по вулицях і згори позирають на робітників, тепер підприємця на вулиці не побачиш, а зате купи робітників, мов рої шершенів, ходять вулицями, гомонять, регочуться, грозять та співають. Що вперед, куди було глянь по ямах, усюди корби крутяться, сотні рук рушаються, робота кипить, — тепер коло ям, по кошарах мертво, пусто, корби бовваніють, мов брудні кости, з котрих обпало тіло, а млинки зазирають своїми темними гирлами до ям, немов запитуючи, чи не жадає там хто свіжого повітря.

Зате на толоці по кінець Борислава, там тепер життя, там рух! З Германового вікна видно дим, що куриться з огнища під величезним кітлом, у котрім робітники варять собі кашу. З Германового вікна чути гомін нарад, чути оклики варти, розставленої по всіх дорогах, по всіх стежках, що ведуть до Борислава.

„Чорт би їх побрав! Що вони собі гадають?" — думалось Германови, і він нетерпеливо ждав восьмої години, в котрій мали до нього посходитися на нараду позапрошувані власники.

— Ні, це так не може бути! — говорив він сам до себе, ходячи по світлиці. — Ми мусимо переламати їх опір. Мені конче потрібно робітників, багато робітників, ще цього тижня. Я конче мушу ще цього тижня віддати „Спілці визискування" цілих пятьдесять тисяч сотнарів воску і взяти від неї гроші. Чорт би там з ними довше зволікав. І „Спілка" леда день бовхне, і ті прокляті розбійники готові якої погані наробити. Або я дурень ризикувати! Коби ще дві тисячі сотнарів видобути, зараз віддаю тим панам від „Спілки", на місці, а вони нехай собі роблять, що знають, лиш мені нехай гроші платять. А добра то річ була, що я поділив законтрактовану масу воску на дві рати, тепер ще пару день, та й перша рата буде готова. Чи треба буде ще й другу постачати, це хіба Бог святий знає, але як треба буде, то для мене ще тим ліпше.

От так міркував собі Герман, ходячи по світлиці, і все міркування його виходило на той кінець, що все було би дуже добре, коби лиш робітники не бунтувалися, а стали до роботи, — все було би добре!

— Але вони мусять! То не може бути!... — говорив він дальше. — Хоч би мав і переплатити, все таки я стільки їм не переплачу, скільки мені зиску прийде!

Аж втім він пригадав собі, що вчора післав Мортка, щоби збирав по Дрогобичі всяку голоту, всіх незанятих робітників і неробів, водоносів, сміттярів та глинарів, щоби побіцяв їм добру платню і провадив усе те до Борислава. Герман знав добре, що роботи з тої голоти не буде, він хотів тільки такою перехресною штукою зламати опір бориславських робітників. „Цеж і найліпший лік на їх недугу", — думав він, затираючи руки з радости. — „Як побачать, що я можу без них обійтися, що маю своїх робітників, то тоді самі прийдуть, ще й напрошуватись будуть. Ану-ко, побачимо, чия візьме!"

Дивний якийсь гомін, що йшов від толоки і змагався чимраз дужче, притягнув Германа до вікна. Але доглянути він не міг нічого, окрім цілої купи заляканих підприємців, що спішили вулицею до його дому.

— Це що там такого? — спитав їх Герман через вікно.

— Бійка якась! Биються! — відповіли хором підприємці.

— Хто з ким бється?

— Тутешні робітники бються, але не знати з ким. Якась громада надійшла від Губич, вони не хотять їх пустити до Борислава, ну, і розпочалася бійка.

Гомін тривав іще хвилю, а опісля зачав притихати.

— Ґурра! ґурра! — розляглося за тим у повітрі. Всі підприємці, не виключаючи й самого Германа, чогось поблідли й затремтіли, але ніхто не казав і слова. Німо і тривожно слухали далі.

— Ґурра! ґурра! — роздавалися далі радісні крики, але, окрім того „ґурра", не можна було нічого більше розібрати.

— Прошу, панове, ходіть до покою, порадимось, — сказав по довгій мовчанці Герман.

(Дальше буде).

Переговори з поляками у Львові в листопаді 1918

(Докінчення зо сторони 2-гої)

порозуміння дорогою угодовою.

Українсько-польські переговори.

Дійсно першого таки листопада явилися у містопредсідника Української Національної Ради Івана Кивелюка представники так званого Краєвого Виділу у Львові, себто провінціяльного уряду, в особах краєвого маршалка Незабітовського та членів тогож виділу Домбського та гр. Козебродського, які заявили, що потреба шукати якогось, хоч тимчасового, порозуміння між обома народами, поки спір за схід Галичину вирішить побідна Антанта, себто мирова конференція. Треба оминути розливу крови, що вже зачався на вулицях Львова, який розпочали — мовляв — „шалені голови" — себто польські збунтовані одиниці. Головну конференцію поміж українцями та поляками призначили на 2. падолиста.

Чи польська делегація під проводом польського консерватиста Незабітовського дійсно бажала порозуміння та не мала впливу серед свого громадянства, чи це тільки був один із кроків проволікати справу, доки поляки не скріпляться у Львові, невідомо. Досить, що на конференцію 2. листопада, на яку з українського боку прибуло кількох українських політиків під проводом д-р Костя Левицького, з польського боку крім вчерашніх представників, прибули також три вшехполяки та два демократи. Поляки стали вже говорити іншою мовою. Вже не говорили про „шалені голови", хоч 2. листопада стрілянина по західній частині Львова розпочалася вже на добре. Вони перший раз стали квестіонувати право українського народу до цеї землі, а навіть заявили, що місцеві поляки про це не можуть говорити, тільки варшавський уряд. Пропонували тільки, щоб тимчасово заряд цілої Галичини перебрала польсько-українська комісія, себто немов старий льокальний краєвий уряд, під тихою, очевидною зверхністю варшавського уряду.

На тім засіданні був теж коротко митрополит Андрей Шептицький, який бачучи крутійство з боку представників львівських поляків, скоро відійшов. Українська сторона відкинула цю плятформу як не до прийняття, а як заперечення права українського народу на самоозначення.

З другого дня переговорів виходило ясно, що поляки переговорами хотіли тільки зискати на часі, щоб польські сили у Львові сконсолідувалися та ждали на поміч зі заходу з Польщі.

Обі сторони, полишаючи на боці справу державної приналежности східної Галичини, видали навіть спільну відозву до населення Львова заперестати боїв, одначе цей заклик не мав ніякого успіху.

За кілька днів знов зачалися переговори; їх поляки продовжували в нескінченість, висуваючи щораз то більші домагання в міру того як кріпшала їх сила у Львові. В наступних днях висунули вони домагання привернути владу міської ради, в подавляючій більшости польської та у Львові завести міліцію відповідно до числа населення Львова. Рівні частини війська польського та українського останутъ в призначених касарнях у Львові. Прийняття тих умовин означалоб дати змогу узброїтися польському населенню, що в одним тільки місті, а не в краю, мало більшість. Мійська міліція моглаб навіть заарештувати український уряд, якого положення у Львові в такій ситуації булоб невиносиме. Українці погодилися передати заряд міста автономічній міській раді, але жадали розвязання польських військових відділів, як відділів збунтованого населення. На це поляки не погодилися, тому українська сторона відкинула це домагання. Саме на таких умовинах заключили українці перемиря в Перемишлі, що привело до зліквідування української влади у цім граничнім городі.

Сумне закінчення угодових розмов.

Четверта фаза переговорів зачалася 17. падолиста. Польська сторона зачала навіть говорити про постійне перемиря. Як показалося пізніше, львівські поляки вкінці наклонили Пілсудського, тоді тимчасового президента Польщі, вислати військову поміч для Львова, з чим він довго отягався, сам не маючи виробленої думки чи та земля Польщі належиться. Військова поміч вже була в дорозі і треба було три дні на її прибуття. Саме тільки днів поляки зажадали завішення зброї.

За той час протягалися переговори. У Львові навіть явився французький поручник Вілем, аґент французької місії в Румунії, та зачав брати участь в переговорах стоячи цілковито по польськім боці в суперечності з проголошеним тоді засадам Вилсона про самоозначення народів. Вислав його хто, чи його спровадили поляки на власну руку, невідомо. Українська сторона відмовила йому права занимати таке сторонне становище. І ці переговори не могли довести до нічого. За той час поляки осягнули своє. До Львова прибула більша військова сила, що помогла їм опанувати Львів. В ночі з 21. на 22. падолиста 1918 українці покинули Львів. Український уряд перенісся до Тернополя.

БОЛГАРСЬКІ ФАШИСТИ ПРИ РОБОТІ.

БЕРН, Швайцарія, (ОНА). — Фашисти в Болгарії вбили біля пятьсот болгарських партизан. Болгарський уряд дуже боїться радикального руху і дав розказ поліції, щоби винищувала партизан при кожній нагоді. Користаючи з цього, поліція робить наїзди на льокалі робітничих організацій і вбиває прогресивних лідерів підземного руху. Хто не симпатизує з політикою теперішнього уряду в Болгарії, той уважається небезпечним і підлягає поліційному нагядови.

Мадярське радіо оприлюднило вістку, що болгарська поліція арештувала около три сотні партизан, які збиралися на тайні наради і казали, що теперішній болгарський уряд фашистський і повинен бути скинений. Партизани, які офіційно називаються болгарськими патріотами, є тої думки, що теперішній болгарський уряд є на службі націстів і що він запродав Болгарію німцям. Вони виступають против війни і кажуть саботувати воєнні русилля. Болгарський нарід не хотів і не хоче помагати німцям поневолювати славянські народи і робить все можливе аби німці війну програли.

НЮ ЙОРК, Н. Й.
ДЕЩО ПРО ОРҐАНІЗАЦІЮ РОДИЧІВ АМЕРИКАНСЬКО-УКРАЇНСЬКИХ ВОЯКІВ І ВОЯЧОК В МІСТІ НЮ ЙОРКУ.

(Зліва направо: панна Герета, пані Скодзінська, господиня дому пані Ксенія Шамен, Катерина Баран і панна Анна Букіль).

Світлина ця знята в домі громадян Михайла і Ксені Шамен, 49 евеню Бі, в Ню Йорку, родичів трьох синів у воєнній службі Дядька Сема. Майже через два місяці їхне помешкання було наче „шипинг рум", де у вільних від щоденної праці годинах наші матері, батьки, дружини і наречені українських вояків, як члени ньюйорської Організації Родичів, приготовляли для наших вояків різдвяні пакунки і святочні побажання. За море вислано 79 пакунків, бо таке число доручено адресів, а тим, що осталися на американських землях, приготовлено шість сот (600) пакунків, а для всіх разом біля тисячу гарних святочних побажань. Кожний такий пакунок коштує пересічно по $2.50, а побажання по 25 ц. без почтової оплати.

Крім тих жінок, що є на повищій світлині, найбільше напрацювались пані: Розалія Войтанівська, А. Фірман, Марія Скубова, пані Хархин, М. Жуковська, Ривакова, М. Білецька, Мих. Мельник, Дм. Швець, А. Павлишин і інші. Адресували пакунки і картки панни: всі три сестри Конюх, А. Букіль, О. Білецька, Винницька, М. Жуковська, Воробець, Крочак, Швець і інші. Всі вони працювали і працюють радо і безінтересовно, за що належиться їм щира подяка.

Вже приходять зза моря та всіх частин Америки сердечні подяки від наших вояків за одержані пакунки. Дехто з них знає про Організацію Родичів, бо довідались від своїх з дому, але більшість з них прямо дивується, що є хтось на тім домашнім фронті, що про них памятає. Ці сердечні слова подяки наших синів за ті скромні подарунки від людей зорганізованих, далеко від боєвих фронтів розкинених по цілому світі, неначе затіснюють такби сказати родинний узол між тими, що на домашному фронті гуртуються в Організацію Родичів, а нашими вояками, зокрема вояками сиротами і тими, що не мають тут нікого зо своїх родин. І колиб, на нашу думку, засновано Організацію Родичів у кожній українській громаді в Америці, до яких належалиб кожний український батько і мати синів вояків, кожна дружина, опікуни і ближча рідня без різниці хто до якої церкви належить, і колиб ці організації взялись щиро до спільної праці для добра своїх синів вояків, хочби навіть в такий спосіб, як це робить організація ньюйорська, тоді не лиш можнаб знати точне число наших хлопців на службі в збройних силах Америки, але також можнаб щось гідного для них зробити.

Не маємо найменшої інтенції чванитись тим, що зробила для українських вояків ньюйорська Організація Родичів за тих кілька місяців свого існовання, (бо заложено її в місяці травні ц. р.), але колиб навіть половину цеї праці виконала кожна українська громада в Америці у відношенню до своїх вояків; громада, де нема так багато різних та між собою ривалізуючих церков; де нема стільки партійних роздорів, що в Ню Йорку; де скорше і лекше можна збиратись разом і разом працювати, то більше як певно, українське громадянство в цілій Америці пробудилосяб до нового життя і взялосяб до зовсім нової та благородної праці, яка згодом принеслаб дуже хосенні користи не тільки для наших синів, але також для добра нашої прибраної батьківщини Америки та української справи. Бо коли в часі теперішньої війни, молодеча і невинна кров синів наших не обєднає та не зціпить нас батьків разом в одну зорганізовану силу і не заставить нас до спільної та хосенної праці для спільного добра, то після війни можемо собі сказати — „не тратьмо, куме, сили, спускаймося на дно!"

При нагоді подається до загальної відомости, що звичайні місячні збори Організації Родичів в Ню Йорку відбудуться в наступну неділю, 12. грудня, в Сали св. Юрія, 217 Іст 6-та вулиця в Ню Йорку, точно від год. 2-гої по обіді. А загальні річні збори і вибір нового уряду на наступний рік відбудуться в неділю, 26. грудня, в тій самій сали і в цей самий час. Всі урядники і всі члени зобовязані явитись на обидвох зборах і на означений час. Хто з українських родичів з сусідних громад бажав би познайомитись з організаційною працею, хай буде ласкавий загостити на котрінебудь наші збори.

Цей маленький комунікат подає до публичного відома на припоручення Уряду Організації Родичів Американсько Українських Вояків і Воячок в Ню Йорку:

ПРЕСОВИЙ КОМІТЕТ ОРГАНІЗАЦІЇ:
Евген Білецький, Іван Добрянський і Петро Задорецький.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Понад $2,000 на Краєвий Воєнний Фонд.

В неділю, 5. грудня відбулись пополудні в Українській Галі Церкви Св. Юра збори в справі збірки на Краєвий Воєнний Фонд, скликані Обєднаним Комітетом Українських Американських Організацій міста Ню Йорку.

Збори отворила панна Люба Ковальська відспіванням американського гимну та промовою від імені Комітету, виголошеного англійською мовою, в якій зясувала завдання Воєнного Фонду, промовляючи до розуму і чуття, коротко, але ядерно. Вона теж представила як першого бесідника американського вояка-інваліда Ді Барі, що його привезли як раненого з Тунісу.

Ось цей вояк розповів з надзвичайною скромністю про те, що приходиться переживати воякам на фронті. Розказував про ті патрулі, що їх висилається на зади німецької армії з такими завданнями, що кожний свідомий, що живим вернути не може. Ось цей тяжко раненний вояк заявив, що він був у такій одній виправі. Розповів, куди їм приказано йти і що виконати. І закінчив, що він каліка чується ще надзвичайно щасливим, що чудом остав живим. Розповів і про те добро, яким є ЮСО для вояків, що по таких виправах, чи по боях, шукають за якоюсь розривкою, за відпочинком, де можнаб послухати радія, прочитати книжку, з кимсь поговорити, чи потанцювати, бо така розривка додає йому нової сили, щоби далі видержувати воєнні труднощі.

Другим бесідником був представник Краєвого Воєнного Комітету, містер Лерч, що заявив, що він такий зворушений промовою вояка-героя, що може малощо додати до цього, що він сказав, коли іде про те, щоб заохотити присутних до жертв, що мають облегчити долю ось тим нашим воякам.

Голова кампанії, п. Дмитро Галичин, звернув увагу на різницю між тими обовязками, що ми їх мусимо виповнити, як от платити податки, а такими, що їх не мусимо, але які наказує нам виконувати наше серце, наша мораль. Зазначив, що саме виконування ось тих моральних обовязків рішає про властиву вартість людини чи суспільства. Воєнний Фонд, що у великій більшости призначений для цілей, що звязані з нашими американськими геройськими борцями, відкликається до нашого серця і до нашої благородности. Такі відклики, казав бесідник, завжди досі промовляли до американських українців і вони їх завжди щиро попирали. Він певен, що те саме буде теж і тим разом.

Д-р Л. Мишуга згадав, що ми всі відчуваємо, що це кривда, коли між різними фондами не вимінені такі фонди як „російський" чи „польський", а нема „українського", себто, що нема фонду для того народу, на якого землі ведеться найтяжча боротьба і який відає мілінові жертви за такі ідеали, які видвигає Америка. Але це воєнні часи, казав промовець, і не одно треба перетерпіти, як і треба витерпіти і не один несподіваний удар, звернений проти нас за те, що пробуємо час від часу підносити голос в обороні права українського народу на вільне й самостійне життя. І треба памятати, що ми є горожанами такої землі, де ще є одинока можливість отверто говорити про такі справи, та де є можливість старатись їх направляти. Тому ще й з цього боку треба попирати якнайсильніше не тільки воєнні зусилля, бо це природне, але й такі акції як акція Воєнного Фонду.

Переведена збірка виказала $1,700 з жертв, офірованих поодинокими товариствами, як теж з збіркових книжочок, а $400 зібрано на салі. Разом $2,100. Збірка ще не є повна, а буде проголошена подробично тоді, як наспіють ще інші жертви.

Слабою стороною було те, що нюйорське громадянство не дописало своєю присутністю. Розуміємо, що відпочивають ті, що працюють тяжко при воєнній промисловости. Та й інші можуть знайти причину, щоби не бути. Але чи так можна поступати? Що подумає собі про нас ось такий вояк-герой, що прибув з фронту. Він теж замість лежати в ліжку як інвалід, прибув до нас, щоб промовити до мамів і батьків, що мають синів на фронті. А їх застав так мало...

Сходини закінчено відспіванням „Ще не вмерла Україна".

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

АНТЕ ПАВЕЛІЧ СКОНФІСКУВАВ ЖИДІВСЬКЕ МАЙНО.

БЕРН, Швайцарія, (ОНА). — Націстська газета в Загребі „Дойтше Цайтунг Кроацієн" пише, що ляльковий уряд хорватської держави сконфіскував жидівське майно і роздав його своїм урядовцям. Розуміється, що вони будуть за те державі платити, але власникам не буде з того ніякої користи. Анте Павеліч є тої думки, що жиди не повинні мати ніякого добра і, що їх треба визбутись з краю. Його посіпаки нападають на жидівське населення, грабують його і побивають. Жиди масово втікали на Мадярщину, але в останніх часах мадярська погранична сторожа вже не пускає жидів на мадярську територію.

Хорватське населення не одобрює переслідування жидівського народу і, як має нагоду, то помагає йому перебути погані часи. Багато жидів ховається по селах. Націоналістична преса нападає жидів до тої міри, що нема одного числа, в котрім не булоб анти-семітських статей. Хорватські націоналісти наслідують націстів на всі сто відсотків, а в деяких випадках, то навіть стараються їх випередити. Особливо у відношенні до жидів.

КУПУЙТЕ ВОЄННІ БОНДИ

НОРВЕЗЬКИЙ ЧЕРВОНИЙ ХРЕСТ ПОМАГАЄ ЖИДАМ.

СТОКГОЛЬМ, Швеція, (ОНА). — Націстська ґазета в Ослью лає норвезький Червоний Хрест за те, що він посилає депортованим до Польщі жидам допомогу. Ґазета доводить, що це „злочин" і, що така поважна добродійна організація повинна уважати, що вона робить. Помагаючи жидівським виселенцям, Червоний Хрест ділає проти інтересів німецької і норвезької держави, каже ґазета. Це є не добродійна, а „політична справа", твердить ґазета, і натякує, що Червоний Хрест мусить перестати давати жидівським вигнанцям допомогу.

Норвезькі біженці в Стокгольмі оповідають, що норвезький нарід не має до жидів ніякого упередження і, що норвезький нарід не має до жидів ніякого упередження і, що норвежцям було прикро дивитися, як націсти арештували їх і вислали до Польщі. Вони там дуже бідують і переказують, щоб їм прислати сушеного хліба. Німецькі наставники в концентраційних таборах страшно над жидами збиткуються і виморюють їх до тої міри, що баґато з них вже померло з голоду.

Дізнавшись про це, Червоний Хрест переслав їм трохи харчів і вбрання, але німці противляться і кажуть, щоб більше цього не було. Німці мають на ціли вигубити усесь жидівський нарід і тому не хочуть давади жидам ніякої помочі. Сами не дають і другим заказують.

Стверджено, що норвезькі адоратори націстського способу державного правління зачинають нервуватися і, більш боязливі вже мало показуються між людей. Давніше ці панове восили націстичні уніформи, робили гітлерівський салют і переконували публику, що Гітлер не є ворог норвезького народу. Тепер вже цього не роблять. Німецька окупаційна влада в Норвеґії переконала їх, що німці не були, не є і, з своїм злодійським способом думання, не можуть бути приятелями норвезького народу. Німці показали себе ароґантними дикунами і норвезький нарід цього не забуде. Гітлєрівські ступайки норвезького роду чують як і, що нарід про них думає і зачинають нервуватися. Бояться, що як німці війну програють і заберуться з Норвеґії, то нарід покарає всіх менших і більших квізлінґів. Підземні орґанізації видали заклик в якім кажуть, що як хто з зрадників норвезького народа хоче уникнути кари, то повинен негайно покаятись і вийти з рядів націстських прихильників, бо скоро може бути запізно. Хто цього не зробить, то буде жалувати.

ПОЛЬСЬКА КОМІСІЯ ВИРОБЛЯЄ НОВІ ЗАКОНИ.

ЛОНДОН, (ОНА). — Провідна верства польської еміґрації в Лондоні вже є тої думки, що повоєнна Польща мусить бути інакша, як та що істнувала перед війною. В першу чергу требаб уде змінити старосвітські закони, які принято з старого російського й австрійського кодексів. По війні взагалі має настати новий, справедливий світ і Польща не може лишатися позаді. Вона мусить стати модерною державою, в якій кожний громадянин матиме нагоду розвивати свої здібности. Зогляду на те, уряд настановив комісію виробити проєкт законів для повоєнної Польщі і вона скоро здаватиме справоздання. Міністер справедливости профсор Вацлав Комарніцкі каже, що проєкт законів вироблений на основі найновіших суспільних досягнень і як будуть приняті, то Польща буде найбільш модерною державою.

ОПІНІЯ РУМУНСЬКИХ ЛІБЕРАЛІВ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК. (ОНА). — Румунські ліберали в Ню Йорку є тої думки, що король Міґай не є такий святий, як у Вашингтоні його представляють. В першу чергу, кажуть вони, король Міґай є чоловік дорослий і повинен знати, що він робить. Король Міґай є націіст першої води; такий самий, як його батько Кароль. Він був членом фашістської, терористичної організації, яка роками робила в Румунії жидівські погроми і здушувала всі прояви вільного, демократичного життя в державі.

Як німці зачали в Европі війну і втягнули до неї Румунію, то король Міґай запопадливо декорував німецьких ґенералів на совєтському фронті і чіпав медаль на груди найбільшого в Европі бандита Германа Ґерінґа. Якщо „високі і впливові" круги у Иашингтоні гадають, що це були признаки демократизму, то най нас Бог боронить від такої демократії, кажуть румунські ліберали. Вони гадають, що король Міґай вже перестав бути дитиною і повинен відвічати за свої вчинки. Незабуваймо, кажуть добре поінформовані румуни, що як адмірал Ридер обняв команду німецької морської сили і субмарини зачали топити сотні британських й американських кораблів, то „демократичний" король Міґай вчепив Ридерови медаль за те, що він „приспішує перемогу націстських збройних сил".

Поступова частина румунської іміґрації в Злучених Державах дуже дивується, що відвічальні люди в Вашингтоні так мало поінформовані про те, що в Румунії робиться і готові йти на компроміси з скомпромітованими румунськими політиканами. Теперішний румунський уряд є фашістський на всі сто відсотків і з ним не може бути ніяких компромісів."

ЩОБ СПОВНИТИ ЯКСЛІД ОБОВЯЗКИ ЧЛЕНА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ТО НЕ ВИСТАРЧИТЬ НАЛЕЖАТИ САМОМУ ДО СОЮЗУ. БО ДО ЧЛЕНСЬКИХ ОБОВЯЗКІВ СВІДОМОГО ЧЛЕНА НАЛЕЖИТЬ ТАКОЖ ОБОВЯЗОК ЗАПИСАТИ ДО СОЮЗУ ЦІЛУ СВОЮ РОДИНУ, СВОЇХ ПРИЯТЕЛІВ ТА БЛИЗЬКИХ ЗНАЙОМИХ.

"He gallantly gave his life in the defense of his country," ends his citation for the Silver Star. During fighting on Tulagi, Marine Private George Alfred Johnson, of Coatesville, Pa., with utter disregard for his personal safety, rushed to the mouth of a cave that sheltered Jap snipers and blasted them out with hand grenades until he was killed. He'd want us to buy *War Bonds* to fulfill that mission! War Bonds—The Ideal Christmas Gift.

БОЛГАРСЬКЕ ВІЙСЬКО ВІДКАЗАЛОСЯ ВОЮВАТИ З ПАРТИЗАНАМИ.

АНКАРА, Туреччина, (ОНА). — Столична преса принесла сьогодні вістку, що кілька відділів болгарського війська в Югославії підняли бунт і казали, що вони не будуть воювати з партизанами. Болгарські вояки сказали, що їх вислано воювати з реґулярною армією, а не кепсько озброєними партизанами, що обороняють рідного краю.

Військова команда була дуже здивована постановою своїх вояків і негайно почала робити допити, хто саме їх намовив до цього. Кажуть, що вже розстріляно около сорок офіцирів, яких підозрівали, що вони мали звязки з партизанами і хотіли перейти на їх сторону. Простих вояків головна команда відослала до Болгарії і дала приказ замкнути їх в концентраційних таборах.

НАЦІСТИ ВИВОЗЯТЬ СТУДЕНТІВ З НОРВЕҐІЇ

СТОКГОЛЬМ (Швеція, (ОНА). — З Осло доносять, що націсти арештували і збираються вивезти до Німеччини около півтора тисячі норвезьких студентів. Арештовано також їх професорів. Причини поки що не подано, але німці вже давно підозрівали, що студентські орґанізації в Осло симпатизували з народом і брали участь у підземних орґанізаціях.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 7. грудня 1943. р. помер у 57 році життя

ІВАН ЖАРКОВСЬКИЙ,

член відділу 204 У. Н. Союзу в Ню Йорку.

Покійний походив із села Підгірці, пов. Золочів, Галичина. Полишив у смутку жену Тересу, сина Володимира і дочку Геновефу.

Похорон відбудеться в суботу рано, 11. грудня з похоронного заведення П. Яреми і церкви св. Юра в Ню Йорку. Родину й членів відділу 204-го, вільних від праці, просимо взяти участь у похороні. — В. Й. П.!

М. Близнак, секр.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

РОМ. Н. Й. — Бр. св. Михаїла, від. 121, повідомляє всіх своїх членів і члениць, місцевих і позамісцевих, що **річні збори** відбудуться в неділю, 12. грудня, в год. 7.30 вечером, в У. Н. Домі. Проситься членів, щоби прийшли бодай хоч на ті річні збори, щоби можна обговорити так важну справу, яку наше Братство має виконати щодо 50-літнього ювилею У. Н. Союза. Рівнож буде звіт урядників за рік 1943, як також будуть предложені нові справи, котрі деяким членам невідомі. А найважніше буде вибір урядників на рік 194. Проситься прибути всіх як один на означений час, бо річних зборів не буде перенoшувати. Як також не забудьте, хто має нового члена, то прошу привести на збори. — За уряд: Іван Лаврук, пред.-кас.; Олекса Гадз, секр.

СИРАКЮЗ. Н. Й. — Повідомляємо членів Укр. Тов. Січ, від. 39. що місячні збори відбудуться в неділю, 12. грудня, в 3. годині пополудні, в У. Н. Домі. Просимо членів прийти на час, як також вирівнати свої залеглости. — За уряд: О. Шмокалюк, предс.; В. Осохівський, фін. секр.; А. Кудлик, кас.; А. Яворський, рек. секр.

АВОКА, ПА. — Бр. св. Івана Хрестителя, від. 326, повідомляє всіх своїх членів, що **річні збори** відбудуться в неділю, 12. грудня, в годині 2., на гали Орлика. Просимо всіх членів прийти, бо буде вибір уряду на 1944. рік. Також просимо довгуючих членів заплатити довги, бо інакше будуть суспендовані. Просимо приєднувати нових членів. — За уряд: В. Лісний, редс.; Я. Слюсар, кас.; Н. Колодій, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Тов. Згода, від. 20, повідомляєш що **річні збори** відбудуться 12. грудня, в Українській Хаті в 2:30 пополудні. На зборах буде вибір уряду на наступний рік і вибір делеґата на Конґрес. Пригадуємо, що на минулих зборах ухвалено, що кожний член має заплатити разом з членською вкладкою 50 центів на цю ціль. — Й. Крупка, секр.

КЕМПБЕЛ, О. — Сестр. Пр. Діви Марії, від. 119, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих члениць, що **річні збори** відбудуться 12. грудня в 2. годині пополудні, в У. Н. Домі, 165 Гордон Евс. Всі члениці обовязково мають явитися на ці збори, бо є важні справи до полагодження. Буде звіт урядничок за цілий рік і вибір нового уряду на 1944. рік. Також будуть наради про 50-літній ювилей нашої орґанізації. — Катерина Лисиганич, предс.; Марія Сокіл, кас.; Марія Білан, секр.

КОТСВІЛ, ПА. — Тов. ім. Б. Хмельницького, від. 248, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що **річні збори** відбудуться в неділю, 12. грудня, зараз по Сл. Божій, в гали парохіяльній на Чарлс ул. Буде вибір уряду на 1944. рік і звіт урядників та контр. комісії за 1943 рік. Контр. комісія має явитись 11. грудня в 6. год. ввечір у секретаря і переглянути книжки. — За уряд: М. Пік, предс.; Б. Маскула, кас.; М. Кобилянський, секр..

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Тов. Укр. Клюб Поступовий, від. 70, повідомляє всіх місцевих й позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться у вівторок, 14. грудня, в год. 7:30 ввечір, в У. Н. Домі при Фліт вул. Проситься всіх довгуючих членів вирівнати свої вкладки, щоб не перетягати довгу на другий рік. Кожний член повинен зорганізувати хоч одного нового члена. Проситься прийти всіх на збори, бо є багато важних справ до полагодження. — В. Кушнір, секр.

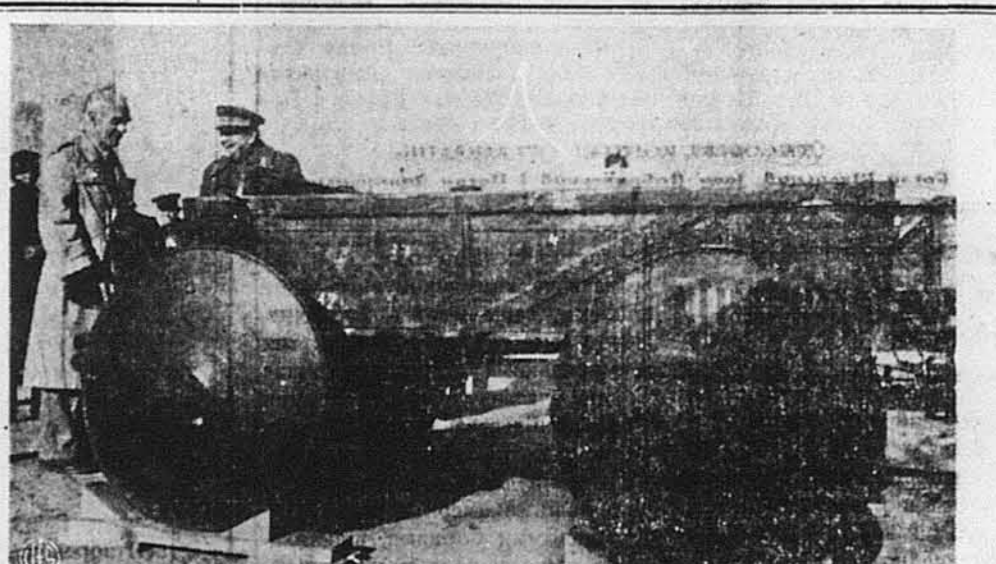
ВЕСТ ПУЛМАН, ІЛЛ. — Сестр. Рожд. Богородиці, від. 216, повідомляє всіх своїх члениць, що **річні збори** відбудуться в неділю, 12. грудня, в третій год. пополудні, в салі церковній 12205 Парнел Ав. Просимо всіх члениць прийти, бо маємо важні справи полагодити, а найважніше 50-літний ювилей У. Н. Союзу. Та вибір урядників на наступний рік, і також інші важні справи. Неприявна члениця підлягає карі згідно зо статутом. — За уряд: К. Тупиня, предс.; Р. Білик, кас.; К. Шемердяк, секр.

РОСФОРД, О. — Бр. св. Михаїла, від. 235, повідомляє всіх своїх членів, що **річні збори**. відбудуться в неділю, 12. грудня, в год. 2 пополудні, в У. Н. Домі. Просимо членів, які в цю неділю не роблять, конечно прийти і вислухати справоздання. Як також всі спільно вибрати уряд на 1944 рік. — За уряд: Давид Барна, предс.; Михаїл Денько, кас.; Іван Шестак, секр.

UTICA, N. Y. — **Річні збори** Братства св. Петра і Павла від. 58, Службі Божій, в год. 11:30, в паровідбудуться в неділю, 12. грудня по хіяльній галі під ч. 209 First and Catherine St. Уряд просить всіх членів і члениць старших і молодших явитись на збори і виповнити свої вкладки, і також буде вибір нового уряду на рік 1944. — Комітет.

ВЕСТ САЙД НЮ ЙОРК. — Тов. Свобода, від. 194, подає до відома, що **річні збори** відбудуться в суботу, 11. грудня, під ч. 568 — 9. Евс., в годині 8. ввечір. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо буде звіт уряду за 1943. рік і вибір нового уряду на 1944. рік. — За уряд: М. Демянчук, предс.; Т. Пітула, кас.; С. Гнатишин, секр.

КУПУЙТЕ ВОЄННІ БОНДИ

ДИВНИЙ ПОВЗ.—Підчас своєї подорожи по Росії Едвард С. Картер, президент Російського Военного Допомогового Фонду, оглядав цей румунський танк, захоплений вояками червоної армії під ґенералом Хмельницьким. Танк був збудований з дерева й мав бляшані кола.

ТАРЗАН, ч. 883. Добре подбали.

А як націстичні вояки зависли в повітрю, один з них збирався стрілити до Тарзана...

...але скорі вояки на землі покінчили їх своїми стрілами.

Тепер дикарів схопив страх. „Тепер люди з гремучими палками нас усіх повбивають", заголосили вони.

„Не бійтеся. Тепер ви в опіці Тарзана", сказав їм Тарзан.

ПРАЦЮВАТИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЦЕ, В ПЕРШІЙ МІРІ, ПРИЄДНУВАТИ ДО НЬОГО ЯКНАЙБІЛЬШЕ НОВИХ ЧЛЕНІВ.

